

SPRAWOZDANIA

KAMILA FOLLPRECHT

<https://orcid.org/0000-0002-0776-7576>

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA MIŁOŚNIKÓW HISTORII I ZABYTKÓW KRAKOWA W OKRESIE OD KWIETNIA 2019 DO MARCA 2020 ROKU

Kolejny rok działalności Towarzystwa na rzecz miasta Krakowa i jego mieszkańców rozpoczął się Walnym Zgromadzeniem w dniu 2 kwietnia 2019 roku, podczas którego Tadeusz Jakubowicz, przewodniczący Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie, otrzymał Nagrodę im. Klemensa Bąkowskiego, a prof. dr hab. Dariusz Kosiński wygłosił wykład „Myśli ścigająca siebie, czyli Coś Krakowowi uczynił, Wyspiański...”.

Przewodniczącym Walnego Zgromadzenia został dr hab. Wojciech Krawczuk, dyrektor Archiwum Narodowego w Krakowie. W trakcie obrad wypełniono statutowy obowiązek wyboru jednej trzeciej członków Wydziału i uzupełnienia jego składu, a także wyboru Komisji Kontrolującej, ustępującej corocznie w pełnym składzie. Ukonstytuowanie się Wydziału, Komitetów i Komisji nastąpiło na posiedzeniu 4 kwietnia 2019 roku (z uzupełnieniami 23 maja, 13 czerwca 2019 oraz 16 stycznia 2020). Jednocześnie, w głosowaniu jawnym prezesem Towarzystwa został wybrany ponownie prof. dr hab. Jacek Purchla, wiceprezesami – dr Michał Niezabitowski i prof. dr hab. Zdzisław Noga, sekretarzem – dr Kamila Follprecht, skarbnikiem – Andrzej Fischer. Wydział zaakceptował wybranych przewodniczących Komitetów i Komisji: przewodniczącym Komitetu Opieki nad Kopcem Józefa Piłsudskiego został dr Jerzy Bukowski, Komitetu Opieki nad Zabytkami Kultury Żydowskiej – dr hab. Leszek Hońdo, Komisji Konserwatorskiej – dr Zbigniew Beiersdorf, Komisji ds. Młodzieży – dr Marcin Gadocha, Komisji Odczytowej – prof. dr hab. Ewa Przyboś, a Komisji Wydawniczej – prof. dr hab. Zdzisław Noga. Przewodniczącą Komisji Kontrolującej została mgr Barbara Biel. Została powołana Komisja ds. Informacji – jej przewodniczącym wybrano dr. Michała Niezabitowskiego, funkcję rzecznika prasowego Towarzystwa powierzono mgr. Konradowi Myślikowi.

1. Tadeusz Jakubowicz, przewodniczący Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie, laureatem corocznej Nagrody im. Klemensa Bąkowskiego, 2 IV 2019. Fot. Tomasz Kalarus

W okresie sprawozdawczym odbyło się, zgodnie z zapisami statutu, dziewięć posiedzeń Wydziału¹ (w 2019: 4 IV, 23 V, 13 VI, 12 IX, 17 X, 21 XI,

¹ Zaplanowane na 26 marca 2020 r. posiedzenie Wydziału zostało odwołane w związku z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 13 marca br. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego oraz rozporządzeniem z 20 marca br. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii. Nie odbyły się także zaplanowane na marzec wykłady (w ramach odczytów wtorkowych,

20 XII; w 2020: 16 I, 20 II). Głównymi zagadnieniami omawianymi podczas posiedzeń były:

- sprawy bieżące dotyczące administrowania kamienicą przy ul. św. Jana 12;
- działalność Komitetów i Komisji;
- publikacje wydawane przez Towarzystwo;
- problemy związane z ochroną dóbr kultury Krakowa;
- tematyka i organizacja dorocznej sesji naukowej;
- Nagroda im. Klemensa Bąkowskiego przyznawana przez Towarzystwo.

Dominującym zagadnieniem podczas posiedzeń Wydziału były perturbacje związane z zaplanowanym remontem konserwatorskim pierwszego piętra naszej kamienicy przy ul. św. Jana 12. Wykonawca projektu – firma PKZ „Arkona” – nie uzyskał od listopada 2018 roku (termin wynikający z umowy podpisanej z Towarzystwem) od Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków akceptacji przygotowanego projektu planowanych prac, co skutkowało brakiem pozwolenia na budowę, a w konsekwencji niemożnością ubiegania się o środki finansowe z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa na prace remontowe w roku 2020. Urząd Konserwatora zgłosił zastrzeżenia odnośnie do zakresu przewidzianych prac, zażądał wykonania dodatkowych badań konserwatorskich, a we wrześniu 2019 roku odmówił – wbrew Kodeksowi Postępowania Administracyjnego i dokonany już ustaleniom – uzgodnienia projektu konserwatorskiego w całości. Złożone przez Towarzystwo jesienią 2019 roku odwołanie do Generalnego Konserwatora Zabytków oraz skarga do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego doprowadziły do wydania w styczniu 2020 roku pozwolenia konserwatorskiego (przy czym projektant został zmuszony do rezygnacji z budowy windy). Przewlekłość postępowania Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków uniemożliwiła Towarzystwu złożenie aplikacji do SKOZK o środki finansowe na rok 2020. Natomiast w marcu 2020

akcji „Zdobywamy odznakę Przyjaciela Krakowa” oraz kursów organizowanych przez Komisję ds. Młodzieży), odwołane na podstawie decyzji Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego o zawieszeniu od 12 marca br. działalności instytucji kultury. Zaplanowane na 21 kwietnia 2020 r. Walne Zgromadzenie Członków Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa nie zostało zwołane, w związku z tym sprawozdanie z działalności Towarzystwa, Komitetów i Komisji za okres od kwietnia 2019 r. do marca 2020 r. nie zostało przedstawione członkom Towarzystwa.

roku na podstawie projektu firmy PKZ „Arkona” Towarzystwo złożyło wnioski o tzw. środki norweskie na kwotę 4,5 miliona złotych, co m.in. wymagało podpisania listu intencyjnego z norweskim partnerem – Fortidsminneforeningen (National Trust of Norway) – oraz uzyskania promesy na kredyt bankowy dla Towarzystwa.

Wydział w miarę możliwości realizował zalecenia Komisji Kontrolującej przyjęte podczas Walnego Zgromadzenia. W ramach działalności statutowej popularyzowano wiedzę o Krakowie i o Towarzystwie poprzez zorganizowanie corocznej sesji naukowej z cyklu „Kraków w dziejach narodu”, publikowanie kolejnych tomów wydawnictw, cotygodniowe odczyty wtorkowe, aktywną działalność Komisji i Komitetów oraz uczestnictwo w wydarzeniach związanych z życiem Krakowa i jego mieszkańców, w także w mediach oraz portalach społecznościowych.

W ramach realizacji wniosków przyjętych podczas Walnego Zgromadzenia zostały skierowane pisma do Prezydenta Miasta Krakowa, Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa oraz Wojewody Małopolskiego w sprawie odnowy na cmentarzu Rakowickim grobów wojennych, w tym uczestników wojny 1920 roku. Powstał projekt tablicy upamiętniającej Ambrożego Grabowskiego, która miała zostać umieszczona na fasadzie kamienicy przy ul. św. Jana 17, w miejscu zamieszkania zasłużonego historyka i antykwarium. Właścicielem budynku jest Muzeum Narodowe w Krakowie – ze względu na zakończone uzgodnienia konserwatorskie dotyczące remontowanego budynku Muzeum Czartoryskich dyrekcja Muzeum uznała jednak, że wprowadzenie tablicy nie jest możliwe. W związku z tym rozważane jest umieszczenie jej na elewacji kamienicy przy ul. Karmelickiej 15, gdzie A. Grabowski także mieszkał, lub kamienicy przy Rynku Głównym 13, gdzie prowadził księgarnię. W październiku 2019 roku nastąpiło rozstrzygnięcie konkursu, zorganizowanego przez Muzeum Narodowe w Krakowie i Stowarzyszenie Architektów Polskich Oddział Kraków, na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej Muzeum Stanisława Wyspiańskiego.

W okresie sprawozdawczym przyjęto szesnastu nowych członków, zmarły cztery osoby, jedna zrezygnowała, tak więc na koniec marca 2020 roku Towarzystwo liczyło 340 członków.

W dniu 21 maja 2019 roku został podpisany list intencyjny inauguracyjny współpracy pomiędzy Związkiem Krakowian w Izraelu i Towarzystwem Mi-

2. Konferencja naukowa „Dziedzictwo Krakowa w procesie transformacji”; od lewej: Janusz Sepioł, Joanna Kołodziej, Jacek Purchla, Jan Janczykowski, Bogusław Krasnowolski, 13 IV 2019. Fot. Konrad Kołodziejczyk

łośników Historii i Zabytków Krakowa. Celem Towarzystwa jest nawiązanie kontaktów z krakowianami żyjącymi na całym świecie, planowane jest wydawanie w języku polskim w serii „Krakowianie w Świecie” wspomnień krakowian mieszkających m.in. w Izraelu.

We współpracy z Archiwum Narodowym w Krakowie (przy wsparciu finansowym Urzędu Miasta Krakowa) została przygotowana wystawa plenerowa *650 lat herbu miasta Krakowa*, prezentowana od 8 października 2019 roku na placu Szczepańskim, a później do końca listopada na dziedzińcu budynku Archiwum Narodowego w Krakowie przy ulicy Siennej 16.

3. Lili Haber i prof. Jacek Purchla podpisują list intencyjny o współpracy Związku Krakowian w Izraelu i Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, 21 V 2019. Fot. Konrad Kołodziejczyk

Wspólnie z Muzeum Krakowa 13 kwietnia 2019 roku Towarzystwo zorganizowało 39. sesję naukową z cyklu „Kraków w dziejach narodu” – „Dziedzictwo Krakowa w procesie transformacji”, miejscem obrad tradycyjnie był pałac Pod Krzyżstofory. Sześć referatów wygłoszonych podczas konferencji oraz wieńcząca obrady debata wywołały interesującą dyskusję:

- Janusz Sepioł: Kraków w transformacji
- Jacek Purchla: Dziedzictwo kulturowe jako zasób prorozwojowy Krakowa

4. Sekretarz Towarzystwa dr Kamila Follprecht, wicedyrektor Archiwum Narodowego w Krakowie, udziela wywiadu podczas otwarcia wystawy plenerowej „650 lat herbu miast Krakowa”, 8 X 2019. Fot. Małgorzata Multarzyńska-Janikowska

- Marcin Kopeć: Wpływ procesów rewitalizacyjnych na rozwój Krakowa
- Jan Janczykowski: Realia ochrony krakowskich zabytków
- Bogusław Krasnowolski: Fenomen SKOZK i jego sukcesy konserwatorskie
- Joanna Kołodziej: Historyczne panoramy Krakowa i ich ochrona.

Po raz kolejny prowadzona była, organizowana wspólnie z Kołem Grodzkim PTTK, akcja „Zdobynamy odznakę Przyjaciela Krakowa”, w ramach której wygłoszono dziewięć wykładów (styczeń – marzec 2020):

1. Konrad Myślik: Kraków najstarszy
2. Zdzisław Noga: Kraków w okresie świetności (XV w. – połowa XVII w.)
3. Marcin Gadocha: Kraków w 2. połowie XVII wieku i w wieku XVIII
4. Michał Baczowski: Kraków w XIX wieku
5. Waldemar Komorowski: Rynek Główny przez wieki
6. Konrad Myślik: Wody, rzeki i powódzie w Krakowie

5. Uroczyste zakończenie ubiegłorocznej akcji „Zdobynamy odznakę Przyjaciela Krakowa”, organizowanej wspólnie z Kołem Grodzkim PTTK: prof. Zdzisław Noga, wiceprezes TMHiZK, wręcza jednej z uczestniczek odznakę „Przyjaciela Krakowa” z Pawim Piórem, 19 I 2020. Fot. Maria Lappe

7. Jacek Purchla: Kraków na przełomie XIX i XX wieku
8. Andrzej Chwalba: Kraków w okresie międzywojennym i w czasie II wojny światowej
9. Andrzej Chwalba: Kraków w czasach PRL-u. Specjalną Odznaką Honorową „Przyjaciela Krakowa” został wyróżniony przez Oddział Krakowski i Koło Grodzkie PTTK Stanisław Jacek Kołodziejczyk.

Trwają prace redakcyjne nad kolejnymi tomami wydawnictw, natomiast w okresie sprawozdawczym nakładem Towarzystwa ukazały się:

- 85. tom „Rocznika Krakowskiego”,
- materiały z sesji naukowej z 2018 roku: *Krakowianie w Drugiej Rzeczypospolitej*,
- 165. tom serii Biblioteka Krakowska: Mateusz Mataniak, *Rada Administracyjna Miasta Krakowa i jego okręgu (1846–1853)*.

Dział uaktualniany na bieżąco strona domowa Towarzystwa oraz osobna strona „Rocznika Krakowskiego”. W ramach współpracy z Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Krakowie w Małopolskiej Bibliotece Cyfrowej dostępne są dawne publikacje Towarzystwa, których nakład został wyczerpany. „Rocznik Krakowski” nie został w 2019 roku wpisany do nowego wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych prowadzonego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, natomiast Wydawnictwo Towarzystwa znalazło się w prowadzonym od 2019 roku przez Ministerstwo wykazie wydawnictw naukowych, uzyskując 80 punktów. Rozpoczęło się katalogowanie przez wolontariuszy zasobów biblioteki Towarzystwa.

Towarzystwo objęło patronatem:

- zorganizowany przez Radę i Zarząd Dzielnicy III Prądnik Czerwony VII konkurs dla dzieci i młodzieży szkolnej „Patroni krakowskich ulic”,
- III Ogólnopolską Konferencję Naukową „Kraków na przestrzeni dziejów – miasto jako ośrodek rozwoju nauki, kultury i edukacji”, zorganizowaną przez Koło Naukowe Historyków Studentów UJ;
- drugą edycję Targów Dziedzictwo, pod hasłem „Zabezpieczenie dziedzictwa dla przyszłych pokoleń”.

Przed dniem Wszystkich Świętych groby zasłużonych członków Wydziału spoczywających na cmentarzu Rakowickim zostały uprzątnięte, zapalono też na nich znicze ze znakiem Towarzystwa.

Towarzystwo od 1990 roku należy do międzynarodowej federacji stowarzyszeń Europa Nostra, która propaguje ochronę dziedzictwa kulturowego i środowiska naturalnego Europy. Prof. dr hab. Jacek Purchla jest wieloletnim członkiem Rady Europa Nostra, w 2018 roku został wybrany wiceprezydentem tej organizacji.

Członkowie Towarzystwa aktywnie uczestniczyli w pracach instytucji i organizacji naukowych i kulturalnych o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim, a także europejskim i światowym, takich jak:

- Europa Nostra (prof. dr hab. Jacek Purchla – wiceprezydent);
- Federacja na Rzecz Przyszłości Krakowa – Cracovia Urbs Europaea (dr Zbigniew Beiersdorf);
- Jury Konkursu Szopek Krakowskich (mgr Olga Dyba);
- Kommission für die Geschichte der Deutschen in Polen e.V. (prof. dr hab. Zdzisław Noga);
- Komisja Historii Sztuki Polskiej Akademii Umiejętności (mgr Krzysztof Czyżewski, dr hab. Waldemar Komorowski, prof. dr hab. Jacek Purchla);
- Komisja Dyscyplinarna I Instancji przy Ministrze Nauki i Szkolnictwa Wyższego (prof. dr hab. Piotr Dobosz);
- Komitet Kopca Kościuszki w Krakowie (dr hab. prof. nzw. Mieczysław Rokosz – prezes, prof. dr hab. Piotr Dobosz – skarbnik, dr Zbigniew Beiersdorf, mgr Piotr Hapanowicz, mgr Michał Koziół, mgr Konrad Myślik, dr Michał Niezabitowski, ks. prof. dr hab. Jacek Urban);
- Międzynarodowa Komisja Historii Miast – Commission International pour l’Histoire des Villes (prof. dr hab. Zdzisław Noga);
- Obywatelski Komitet Ratowania Krakowa – kwesta na cmentarzu Rakowickim (Stanisław Jacek Kołodziejczyk, mgr Konrad Myślik);
- Polska Akademia Nauk (prof. dr hab. Piotr Dobosz – Sekretarz Naukowy Komisji Nauk Prawnych; prof. dr hab. Ewa Przyboś);
- Polska Akademia Umiejętności (prof. dr hab. Piotr Dobosz, prof. dr hab. Jacek Purchla);
- Polski Komitet ds. UNESCO (prof. dr hab. Jacek Purchla – przewodniczący);
- Polski Komitet Narodowy Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków ICOMOS (prof. dr hab. Piotr Dobosz – członek Komisji Rewizyjnej, dr Zbigniew Beiersdorf, dr hab. prof. UP JPII Bogusław Krasnowolski, prof. dr hab. Jacek Purchla);

- Polski Związek Filatelistów i Małopolski Okręg Polskiego Związku Filatelistów (dr inż. Jerzy Duda – wiceprzewodniczący);
- Polskie Towarzystwo Heraldyczne (prof. dr hab. Zdzisław Noga, dr hab. prof. nzw. Mieczysław Rokosz);
- Polskie Towarzystwo Historyczne (prof. dr hab. Zdzisław Noga – członek Zarządu Głównego, dr hab. prof. nzw. Mieczysław Rokosz);
- Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (mgr Olga Dyba);
- Rada do spraw Muzeów i Miejsc Pamięci Narodowej przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego (dr Michał Niezabitowski);
- Rada Naukowa Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów (dr Michał Niezabitowski – wiceprzewodniczący);
- Rada Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego (prof. dr hab. Piotr Dobosz, prof. dr hab. Jacek Purchla);
- Rada Programowa czasopisma „Klio. Czasopismo Poświęcone Dziejom Polski i Powszechnym” (prof. dr hab. Zdzisław Noga);
- Rada Programowa Radia Kraków (mgr Konrad Myślik – wiceprzewodniczący);
- Rady Muzealne: Zamku Królewskiego na Wawelu (prof. dr hab. Jacek Purchla – przewodniczący, dr Michał Niezabitowski); Muzeum Pałacu w Wilanowie (prof. dr hab. Jacek Purchla); Muzeum Krakowa (prof. dr hab. Jacek Purchla – przewodniczący, dr hab. prof. nzw. Mieczysław Rokosz, dr hab. prof. UP Łukasz Tomasz Sroka); Muzeum Inżynierii Miejskiej (dr inż. Jerzy Duda – przewodniczący); Muzeum Politechniki Krakowskiej (prof. dr hab. Zdzisław Noga); Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha” (prof. dr hab. Jacek Purchla – przewodniczący, dr Michał Niezabitowski); Muzeum Żup Krakowskich (prof. dr hab. Jacek Purchla – przewodniczący, dr Zbigniew Beiersdorf); Muzeum Lotnictwa Polskiego (dr Michał Niezabitowski); Muzeum w Chrzanowie im. Ireny i Mieczysława Mazarakich (dr hab. prof. UP JPII Bogusław Krasnowolski – przewodniczący); Muzeum im. prof. Stanisława Fischera w Bochni (dr hab. prof. nzw. Mieczysław Rokosz); Muzeum Okręgowe w Tarnowie (dr Michał Niezabitowski – przewodniczący), Muzeum Śląska Opolskiego (dr Michał Niezabitowski – wiceprzewodniczący), Muzeum Okręgowe w Bydgoszczy (dr Michał Niezabitowski – wiceprzewodniczący), Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku (dr Mi-

- chał Niezabitowski), Muzeum Śląskie w Katowicach (dr Michał Niezabitowski);
- Rady Naukowe: Polska Misja Historyczna przy Uniwersytecie Juliusza Maksymiliana w Würzburgu (prof. dr hab. Zdzisław Noga); Friedrich-Christian-Lesser-Kollegs w Jenie (prof. dr hab. Zdzisław Noga); Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk (prof. dr hab. Zdzisław Noga);
 - Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa – Prezydium oraz komisje problemowe (m.in. dr Zbigniew Beiersdorf, prof. dr hab. Piotr Dobosz, dr hab. Waldemar Komorowski, mgr Michał Koziół, dr hab. prof. UP JPII Bogusław Krasnowolski, dr Michał Niezabitowski, prof. dr hab. Zdzisław Noga, prof. dr hab. Jacek Purchla, dr hab. prof. nzw. Mieczysław Rokosz, ks. prof. dr hab. Jacek Urban);
 - Stowarzyszenie Badań nad Źródłami i Funkcjami Prawa FONTES (prof. dr hab. Piotr Dobosz – skarbnik);
 - Stowarzyszenie Muzealników Polskich (dr Michał Niezabitowski – prezes);
 - Wojewódzki Komitet Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa (dr Jerzy Bukowski);
 - Zespół Historii Miast przy Komitecie Nauk Historycznych Polskiej Akademii Nauk (prof. dr hab. Zdzisław Noga).

Działalność Komitetów i Komisji wchodzących w skład Towarzystwa:

Komitet Opieki nad Kopcem Józefa Piłsudskiego – zob. Sprawozdanie z działalności Komitetu.

Komitet Opieki nad Zabytkami Kultury Żydowskiej kontynuował przedsięwzięcia mające na celu popularyzację i ochronę zabytków żydowskich oraz upowszechnienie wiedzy o życiu i działalności krakowskich Żydów. Rozpoczęły się spacer z przewodnikiem po Kazimierzu, prezentujące wybrane zabytki kultury żydowskiej (cmentarze, synagogi i budynki gminy).

Komisja Konserwatorska zajmowała się kwestiami związanymi z ochroną zabytków i krajobrazu kulturowego Krakowa, a problemy te były niejednokrotnie przedmiotem dyskusji na posiedzeniach Wydziału. W efekcie Towarzystwo podejmowało szereg interwencji i wydawało liczne opinie. Omawiano m.in.:

- koncepcję miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Wesoła – rejon ulicy M. Kopernika” (zabytkowe budynki po-szpitalne),

- inicjatywę budowy linii tramwajowej na ulicy Podzamcze,
- odkrycia archeologiczne podczas prac remontowych na skrzyżowaniu ulic Krakowskiej, Dietla i Stradomskiej,
- likwidację Antykwariatu i Wypożyczalni Książek Stefana Kamińskiego przy ul. św. Jana 3,
- zachowanie skrawka ogrodzonego terenu zielonego przy murze klasztornym u zbiegu ulic Paulińskiej i Augustiańskiej,
- ochronę zabudowy osiedla na Salwatorze,
- odnalezienie na śmietniku Nowego Cmentarza przy ul. Miodowej kamiennego lwa pochodzącego z cmentarza Remuh,
- praktykę zastępowania herbu miasta Krakowa przez logo,
- wpisanie do rejestru zabytków kamienicy przy ul. Chopina 4,
- zagęszczanie toponimii w obrębie krakowskich Plant.

Komisja ds. Młodzieży zorganizowała we współpracy z Muzeum Krakowa kolejny kurs „Dzieje i dziedzictwo kulturowe Krakowa” dla uczniów szkół podstawowych (klasy V–VIII) oraz III klasy gimnazjum. Tematem przewodnim były „Dzieje Krakowa”. Od kwietnia do czerwca 2019 roku odbyło się pięć zajęć, w których uczestniczyło 150 osób:

1. Kraków w dobie autonomii galicyjskiej (Piotr Hapanowicz, Muzeum Krakowa),
2. Kraków w drodze do niepodległości 1914–1918 (Janusz Tadeusz Nowak, Muzeum Krakowa),
3. Kraków w dwudziestolecie międzywojennym (Kamil Stasiak, Muzeum Krakowa),
4. W cieniu swastyki – Kraków 1939–1945 (Grzegorz Jeżowski, Muzeum Krakowa),
5. Kraków w PRL-u (Agnieszka Chłosta-Sikorska, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie).

Jesienią rozpoczął się nowy projekt edukacyjny „Młodzieżowy Uniwersytet Krakowa” dla uczniów szkół podstawowych (klasy VII–VIII) i licealistów. Tematem przewodnim były „Znane i nieznanie miejsca w Krakowie na nowo odkryte”. W semestrze zimowym w ramach bloku „W murach miasta” odbyło się osiem spotkań, które zgromadziły ponad 100 osób:

1. Rynek krakowski i Sukiennice (Marcin Gadocha, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie),
2. Zamek Królewski na Wawelu (Krzysztof Czyżewski, Zamek Królewski na Wawelu),
3. Barbakan, Brama Floriańska i mury miejskie (Piotr Hapanowicz, Muzeum Krakowa),
4. Ratusz i wieża ratuszowa (Zdzisław Noga, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie),

5. Pałac Krzysztofora (Piotr Hapanowicz, Muzeum Krakowa),

6. Collegium Maius (Krzysztof Stopka, Uniwersytet Jagielloński),

7. Kościół św. Trójcy i klasztor Dominikanów (Wiktor Szymborski, Uniwersytet Jagielloński),

8. Kościół Mariacki (Tomasz Graff, Uniwersytet Papieski).

W drugim semestrze w ramach bloku „Poza murami miasta” z powodu pandemii odbyły się tylko dwa spotkania, na które przybyło ponad 40 osób:

1. Parki i ogrody Krakowa (Marcin Gadocha, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie),

2. Ulica Szeroka i synagoga Remuh (Anna Jakimyszyn-Gadocha, Uniwersytet Jagielloński).

Także we współpracy z Muzeum Krakowa zorganizowano kurs „Vademecum młodego miłośnika Krakowa” dla uczniów klas I–IV szkół podstawowych. W semestrze wiosennym w bloku tematycznym „Święci i błogosławieni Krakowa” zorganizowano pięć zajęć, w których uczestniczyło 110 osób:

1. Bł. Zofia Czeska (Marcin Gadocha, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie),

2. Bł. Aniela Salawa (Olga Jasioneck, Muzeum Krakowa),

3. Adam Chmielowski – św. Brat Albert (Konrad Meus, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie),

4. Św. Faustyna Kowalska (Olga Jasioneck, Muzeum Krakowa),

5. Św. Jan Paweł II (Agnieszka Chłosta-Sikorska, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie).

Jesienią 2019 roku rozpoczął się nowy projekt edukacyjny „Akademia młodego miłośnika Krakowa” skierowany do uczniów szkół podstawowych. Tematem przewodnim były „Symbole Krakowa”. W semestrze zimowym w ramach kursu „W murach miasta” odbyło się osiem spotkań, które zgromadziły ponad 240 osób:

1. Smok wawelski (Marcin Gadocha, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie),

2. Lajkonik i hejnał (Dorota Żurek, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie),

3. Barbakan i Brama Floriańska (Piotr Hapanowicz, Muzeum Krakowa),

4. Dawny Ratusz (Zdzisław Noga, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie),

5. Zaczarowana dorożka (Mateusz Drożdż, Urząd Miasta Krakowa),

6. Pomnik Adama Mickiewicza (Elżbieta Lang, Muzeum Krakowa),

7. Szopki krakowskie (Piotr Hapanowicz, Muzeum Krakowa),

8. Obwarzanek krakowski (Marcin Gadocha, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie).

W drugim semestrze (w 2020 r.) w ramach kursu „Poza murami miasta” także odbyły się tylko dwa spotkania, na które przybyło ponad 80 osób:

1. Kopiec Kraka i Wandy (Marcin Gadocha, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie),

2. Bajgiel (Anna Jakimyszyn-Gadocha, Uniwersytet Jagielloński).

Patronat honorowy nad działaniami edukacyjnymi dla młodzieży objęli: Marszałek Województwa Małopolskiego Witold Kozłowski oraz Małopolska Kurator Oświaty Barbara Nowak. Partnerem Towarzystwa w tych działaniach było Miasto Kraków.

Została zorganizowana konferencja dydaktyczna „Jak i gdzie w nowoczesny sposób uczyć o Krakowie”, adresowana do nauczycieli historii i wiedzy o społeczeństwie wszystkich poziomów kształcenia oraz do osób zainteresowanych problemami dydaktyki historii miasta Krakowa. Celem konferencji było stworzenie możliwości wymiany wiedzy i doświadczeń kadry akademickiej, archiwistów, muzealników z nauczycielami oraz podjęcie dyskusji o najbardziej aktualnych i wymagających rozwiązania problemach związanych z edukacją pogłębiającą wiedzę o Krakowie. Dwie edycje konferencji: 11 grudnia 2019 roku (w siedzibie Towarzystwa) oraz 22 stycznia 2020 roku (w Muzeum Krakowa, pałac Krzysztofora), zgromadziły blisko stu uczestników, którym w dwóch panelach („Jak uczyć o Krakowie” i „Gdzie uczyć o Krakowie”) przedstawiono następujące zagadnienia:

- Jacek Purchla: Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa wczoraj i dziś,
- Józef Brynkus: W jakim kierunku zmierza współczesna dydaktyka historii i jakie są możliwości tego wykorzystania,
- Kamila Follprecht: Działalność edukacyjna Archiwum Narodowego w Krakowie,
- Łukasz Tomasz Sroka: Media w nauczaniu historii Krakowa,
- Konrad Meus: Nowoczesne metody nauczania historii w praktyce,
- Marcin Gadocha: Edukacja o Krakowie dzieci i młodzieży w TMHiZK – teoria i praktyka metodyczna,
- Michał Niezabitowski: #jestemkrakow,
- Leszek Hońdo: Komitet Opieki nad Zabytkami Kultury Żydowskiej,
- Mieczysław Rokosz: Komitet Kopca Kościuszki w Krakowie ustanowiony w 1820 roku,

- Jerzy Bukowski: Komitet Opieki nad Kopcem Józefa Piłsudskiego,
- Zbigniew Beiersdorf: Komisja Konserwatorska,
- Jerzy Duda: Znak pocztowy i jego użycie w służbie edukacji,
- Krzysztof Czyżewski: Wawel – jedno miejsce, wiele opowieści.

Zorganizowano także konkurs plastyczny dla dzieci w wieku przedszkolnym „Kraków – moje miasto”, którego celem było zaprezentowanie własnych wyobrażeń dzieci o Krakowie, rozwijanie zainteresowania historią i kulturą Krakowa, rozwój umiejętności plastycznych wśród dzieci, rozwijanie i promowanie uzdolnień artystycznych przedszkolaków z województwa małopolskiego, uwrażliwienie na piękno sztuki i przyrody. Konkurs rozpoczął się 15 listopada 2019 roku i trwał miesiąc, gala finałowa z wręczeniem nagród dla laureatek i laureatów odbyła się 28 stycznia 2020 roku.

W ramach działalności **Komisji Odczytowej** w okresie sprawozdawczym odbyło się 29 otwartych spotkań, które cieszyły się dużym zainteresowaniem krakowian. Wtorkowa akcja odczytowa trwa od początku października do końca maja, jedno z listopadowych spotkań było poświęcone zmarłemu rok

wcześniej Profesorowi Jerzemu Wyrozumskiemu. W miarę możliwości w każdym miesiącu będą organizowane wykłady poświęcone zagadnieniom konserwatorskim oraz związane z historią krakowskich Żydów. Dla Stowarzyszenia Oświatowego Zamek Królewski w Krakowie Stanisław Jacek Kołodziejczyk wygłosił w siedzibie Towarzystwa wykład „W mijającym Roku Wyspiańskiego imaginacyjnym spacerem po Krakowie wraz z Adamem Chmielem”.

Komisja Wydawnicza na podstawie recenzji zakwalifikowała do druku publikacje w seriach wydawanych przez Towarzystwo (poza artykułami do „Rocznika Krakowskiego”, które akceptuje Komitet Redakcyjny).

Rzecznik Prasowy w mediach lokalnych i regionalnych prezentował stanowisko Towarzystwa w sprawach ważnych dla Krakowa i mieszkańców. Na antenie Radia Kraków uczestniczył jako współautor w cotygodniowych rozmowach z red. Katarzyną Pelc, w cyklu „Kraków dla początkujących i zaawansowanych”. Po emisji są one zamieszczane na stronie Radia Kraków w postaci podcastów opatrzonych historyczną fotografią lub stosowną ikonografią z epoki; audycje te mają także liczne grono odbiorców i komentatorów na stronie Radia Kraków na Facebooku. Ponadto rzecznik udzielał informacji

6. Gala konkursu plastycznego dla przedszkolaków „Kraków – moje miasto”, 28 I 2020. Fot. Konrad Kołodziejczyk

przedstawicielom mediów lokalnych i regionalnych odnośnie do literatury przedmiotu, kompetencji krakowianistów i historyków miasta (w tym i członków Wydziału Towarzystwa) oraz udzielał bieżących porad w sprawach spornych. Pod marką Towarzystwa kontynuował w Archiwum Narodowym w Krakowie w sesjach wiosennej i jesiennej cykl spotkań wspartych patronatem „Gazety Wyborczej” w Krakowie, podczas których prezentowana była ikonografia z zasobu Archiwum, przedstawiająca wybrane zagadnienia krakowskie. W dawnej dzielnicy katastralnej Górka Narodowa rzecznik zorganizował też publiczne spotkania popularyzatorskie dotyczące zmiany obrazu okolicy pt. „Jak nasz świat stawał się Krakowem”, połączone z prezentacją 153. tomu Biblioteki Krakowskiej autorstwa prof. Jana Małeckiego *Dzieje Witkowic i Górki Narodowej, dawnych wsi kapituły katedralnej. Ze studiów nad przedmieściami Krakowa*.

ODCZYT Y WYGŁOSZONE
W RAMACH KOMISJI ODCZYTOWEJ
(kwiecień 2019 – marzec 2020)

2019

- 9 IV Anna Jakimyszyn-Gadocha: Zwalczanie gruźlicy wśród krakowskich Żydów w okresie międzywojennym
- 16 IV Piotr Hapanowicz: Pamiątki po prezydentach doby autonomicznej w zbiorach Muzeum Krakowa
- 23 IV Maciej Motak: Osiedle Urzędnicze w Krakowie – urbanistyka i architektura (1924–1942)
- 30 IV Piotr Kapusta: 15 lat działalności Nowa Huta Rugby Klub (2004–2019)
- 7 V Bogusław Krasnowolski: Nowa Huta: urbanistyka i architektura „miasta socjalistycznego”
- 14 V Piotr Kołpak: O pochodzeniu późnogotyckiego polipptyku ze sceną Koronacji NMP z kościoła św. Mikołaja w Krakowie
- 21 V Zbigniew Beiersdorf: Rejon placu Świętego Ducha w świetle historii urbanistyki Krakowa
- 28 V Jan Janczykowski: Niedokończone dzieło krakowskiego modernizmu: dawny Klub Studencki Rotunda
- 8 X Jacek Purchla: Encyklopedia Krakowa
- 15 X Zenon Piech: Koniec herbu Krakowa?

- 22 X Waldemar Kowalski: Szkoci w Krakowie w XVI–XVII w.
- 29 X Piotr Kapusta: Pierwsze lata Klubu Sportowego „Wanda” Kraków
- 5 XI Spotkanie poświęcone pamięci Profesora Jerzego Wyrozumskiego (1930–2018)
- 12 XI Bogusław Krasnowolski, Marek Łukacz: Problemy badawcze i konserwatorskie w rejonie mostu Królewskiego na Starej Wiśle między Stradomiem a Kazimierzem
- 19 XI Ryszard W. Gryglewski: Medykalia w przestrzeni historycznej miasta Krakowa
- 26 XI Mikołaj Getka-Kenig: Pałacyk Czetwertyńskich–Mazarakich przy ul. Batorego – zapomniana rezydencja galicyjskiego Krakowa
- 3 XII Krzysztof Czyżewski: Wokół tradycji krucyfiksu królowej Jadwigi w katedrze krakowskiej
- 10 XII Waldemar Komorowski: Historia w Nowej Hucie, Nowa Huta w historii. Urbanistyka i architektura lat pięćdziesiątych
- 17 XII Krzysztof Czyżewski, Marcin Szyma, Marek Walczak: Madonny Jackowe w Krakowie

2020

- 7 I Marcin Gadocha: Znane i nieznane smaki Krakowa
- 14 I Piotr Hapanowicz: Uroczyste homagium księciu Karolowi Auerspergowi 17 VIII 1796 w Krakowie
- 21 I Ewa Cempla-Dziadoń: Renesansowa dekoracja malarska odkryta w XVIII-wiecznej rezydencji – prace badawcze oraz konserwatorskie w Pałacu Spiskim w Krakowie
- 28 I Jan Schubert: Karl Korschann i jego działalność w Twierdzy Kraków w latach 1916–1918
- 4 II Anna Jakimyszyn-Gadocha: Działalność Towarzystwa Nadzieja w Krakowie 1907–1939
- 11 II Paweł Brzegowy: Krakowski okres z życia Eugeniusza Romera
- 18 II Anna Mateja: Adrenalinę odkryto w Krakowie. Portret Napoleona Cybulskiego i jego najbliższych współpracowników
- 25 II Marek Walczak: Między historią a fantazją. Nekropolia królewska w katedrze na Wawelu w początkach XX wieku
- 3 III Magdalena Woźniczka: Kurdwanów – lata 80. dekadą zmian. Świat dawnej wsi i powstającego osiedla
- 10 III Wiktor Węglewicz: Jeńcy rosyjscy i sowieccy w Krakowie w latach 1919–1921